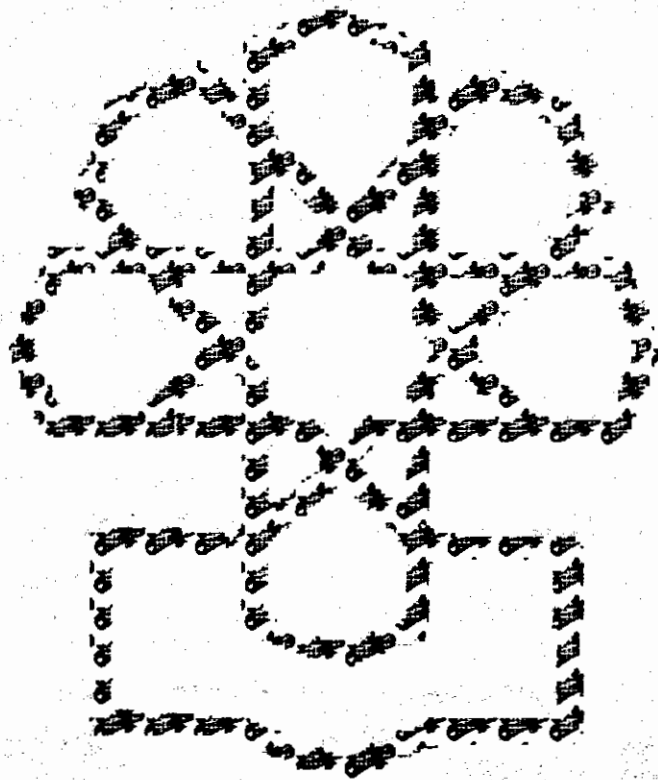

۲۸۶۹

بررسی مشکلات معلمان دوره ابتدایی

معاونت پژوهشی

بهمن ۱۳۷۶

کار: گروه (۱) خدمات پژوهشی

این گزارش بنا به درخواست جناب آقای محمدرضا خباز نماینده محترم
کاشمر تهیه و تدوین گردیده است.

کد گزارش: ۴۱۰۲۸۶۹

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و واحد اسناد و کتابخانه ملی
شماره: ۷۸۳۷
تاریخ: ۲۵ / ۱۱ / ۷۶

کم توجهی به مشکلات اقشار فرهنگی، به نحوی پایه و اساس برخی از مشکلات جامعه ماست. بخش عظیمی از جامعه فرهنگی کشور، شامل معلمان و دبیران - این مریبان آینده سازان کشور - در شرایط اقتصادی فعلی مملکت شاید جزو کم درآمدترین اقشار و طبقات اجتماعی این مرز و بوم باشند. علی رغم این که کار و خدمت معلمان جزو با ارزش ترین کارها و خدمات اجتماعی می باشد و به تعبیر حضرت امام (ره) «معلمی شغل انبیاست»، اما متأسفانه توجهی در خور به مشکلات آنان نشده است. در میان گروه های معلمان و دبیران، آموزگاران دوره ابتدایی از مشکلات و معضلات ویژه ای برخوردارند.

این در حالی است که شغل این گروه از حساسیت و ویژه ای برخوردار است و صاحب نظران تعلیم و تربیت بر این عقیده اند که آموزش دوره ابتدایی شالوده و بنیان سایر دوره های تحصیلی است و رشد شخصیت اجتماعی و فرهنگی افراد در این دوره تحصیلی شکل پذیرفته و تکوین می یابد. تحقیقات به عمل آمده در سازمان یونسکو حاکی از آن است که ۸۷ درصد از افرادی که دارای تحصیلات عالی می باشند، آنهایی هستند که تحصیلات درخشانی در دوره ابتدایی داشته و با موفقیت این دوره را طی کرده اند.

از این رو در پاره ای از کشورهای جهان از افراد متخصص و دارای مدارک تحصیلی عالی برای تدریس در این دوره استفاده می نمایند و بیشترین سطح دستمزدها به معلمان این دوره پرداخت می گردد. به هر حال در کشور ما روال بدین گونه نیست و معلمان دوره ابتدایی معمولاً از میان افراد دیپلم و اخیراً فوق دیپلم (به مقدار اندک) استخدام می گردند و بالطبع به واسطه پایین بودن حقوق و دستمزد برای پایه دیپلم، حقوق مناسب به آنها پرداخت نمی گردد.

این مسئله در کنار مسائلی چون حضور تمام وقت در تمامی روزهای هفته، بالا بودن ساعات موظف نسبت به سایر دوره ها، نبودن بستر مناسب برای تدریس خصوصی و درآمدهای جنبی، باعث گردیده که انگیزه برای تدریس در این دوره به حداقل ممکن کاهش یابد و معلمان این دوره کم انگیزه یا مترصد جابه جایی به دوره های بالاتر باشند.

در گزارش حاضر ابتدا مشکلات تدریس در دوره ابتدایی در مقایسه با دوره های بالاتر بررسی می گردد، سپس حداقل حقوق کارگران و معلمان ابتدایی در ایران و پاره ای از کشورهای جهان مقایسه شده است. در نهایت اطلاعاتی پیرامون وضعیت معلمان دوره ابتدایی در بعضی از کشورهای دیگر ارائه گردیده است.

فصل اول- مشکلات تدریس در دوره ابتدایی

شرایط دشوارتر تدریس دوره ابتدایی در مقایسه با دوره‌های دیگر تحصیلی در آموزش و پرورش از مسائلی است که موجب کاهش انگیزه آموزگاران می‌گردد. در ذیل پاره‌ای از مهم‌ترین این موارد بررسی شده و پیشنهادهایی برای حل و رفع آن ارائه می‌گردد.

۱- تفاوت زمان تدریس مقطع ابتدایی با دیگر مقاطع

دبیران حداکثر در چهار روز هفته انجام وظیفه می‌کنند و از دو روز اضافه برخوردارند. یعنی به راحتی می‌توانند در مقابل دو روز اضافی، مبالغی تحت عنوان حق‌التدریس دریافت نمایند. نکته مهم دیگر این‌که آموزگاران موظف به انجام ۲۸ ساعت کار می‌باشند ولی ساعات موظف دبیران ۲۴ ساعت می‌باشد. بدین ترتیب دبیران با توجه به روزهای کار کمتر در هفته و همچنین ساعات موظفی پایین‌تر، فرصت استفاده از حق‌التدریس اضافی را خواهند داشت در صورتی که این فرصت برای معلمان مقطع ابتدایی فراهم نیست.

برای حل این مشکل پیشنهاد می‌گردد که ماهانه فوق‌العاده خاصی معادل ۱۶ ساعت حق‌التدریس حسب مدرک تحصیلی به معلمان مقطع ابتدایی پرداخت شود (هفته‌ای ۴ ساعت). بدین ترتیب مقداری از تبعیض موجود به نفع معلمان مقطع ابتدایی از بین خواهد رفت. یعنی در حقیقت معادل دو روزی که معلمان ابتدایی اضافه بر دبیران مقاطع دیگر مجبورند در کلاس حاضر باشند به معلمان اضافه کار پرداخت می‌گردد.

۲- تفاوت در میزان حق‌التدریس معلمان ابتدایی با دبیران سایر دوره‌های تحصیلی برای افراد هم‌مدرک یکی دیگر از موارد موجود در مسئله پرداخت به معلمان مقطع ابتدایی، پرداخت کمتر به افراد در مقابل دبیران با مدرک مشابه در سایر دوره‌های تحصیلی می‌باشد. جهت توضیح بیشتر مطلب توجه به جدول زیر ضروری است:

میزان حق‌الزحمه به ازای یک ساعت تدریس در دوره‌های مختلف

(ریال)

بر حسب مدرک تحصیلی دبیران

دوره‌های تحصیلی			مدارک تحصیلی	
متوسطه	راهنمایی	ابتدایی		
-	۱۶۲۵	۱۳۶۵	شهر	دیپلم
-	۱۸۲۰	۱۵۶۰	روستا	
۲۱۴۵	۱۹۵۰	۱۵۶۰	شهر	فوق دیپلم
۲۳۴۰	۲۱۴۵	۱۷۵۵	روستا	
۳۰۵۵	۲۸۶۰	۲۲۷۵	شهر	لیسانس
۳۲۵۰	۳۰۵۵	۲۴۷۰	روستا	
۳۷۷۰	۳۵۱۰	۲۲۷۵	شهر	فوق لیسانس
۳۹۶۵	۳۷۰۵	۲۴۷۰	روستا	

چنانکه در جدول مشاهده می شود حق التدریس یک آموزگار دوره ابتدایی با مدرک تحصیلی برابر، همیشه کمتر از میزان حق التدریس دبیران دوره راهنمایی و دبیرستان است. این تفاوت باعث می شود که انگیزه برای تدریس در مقطع ابتدایی به شدت کاهش یابد. برای حل این مشکل پیشنهاد می شود که حق التدریس صرفاً براساس مدرک تحصیلی و سنوات خدمتی محاسبه گردد.

۳- تفاوت سختی کار معلمان سه دوره تحصیلی

سختی کار معلمان ابتدایی نسبت به دبیران سایر دوره ها با توجه به موارد ذیل بیشتر است:

الف- سختی تفهیم مطالب درسی به دانش آموزان؛

ب- نظارت و کنترل مستمر یادگیری؛

ج- ضرورت به کارگیری روش های تدریس مناسب با آموزش های فردی؛

د- اشتغال به خدمت در روستاهای دور دست؛

ه- لزوم تسلط عملی تدریس مواد درسی مختلف.

برای حل این مشکل به نظر می رسد که باید فوق العاده سختی شغل آموزگاران دوره ابتدایی را با لحاظ موارد مختلف فوق افزایش داد. بر طبق مندرجات جدول میزان حق التدریس (جدول شماره ۱) این افزایش می تواند تا میزان ۲۵ درصد باشد.

۴- تفاوت در پرداخت فوق العاده مدیریت و معاونت در سه دوره تحصیلی

براساس آیین نامه اجرایی آموزش و پرورش نوع، حجم و شرح وظایف مدیران واحدهای آموزشی در سطوح مختلف تحصیلی تفاوت چندانی ندارد.

اما در عمل فوق العاده خاص مدیریت در مدارس راهنمایی ۱ تا ۲ درصد بیشتر از مدارس ابتدایی است این میزان برای مدیریت مدارس دوره متوسطه ۲ تا ۴ درصد افزون تر از دوره ابتدایی می شود.

البته این مورد به نظر کاملاً طبیعی می رسد و شاید با توجه به سختی کار مدیران و مسئولیت شان علی الخصوص در دوره متوسطه و مسائل و مشکلات ویژه ای که دانش آموزان این دوره دارند و فقط مختص آنها می باشد این مسئله ادعای قابل طرحی نباشد.

۵- عدم پرداخت اضافه کار ساعتی به مدیران و معاونان

در دوره های ابتدایی و راهنمایی هیچ گونه اضافه کار ساعتی خارج از میزان حضور در واحد آموزشی پرداخت نمی شود. در حالی که به مدیران و معاونان دوره متوسطه تا ۶۰ ساعت اضافه کار خارج از میزان حضور در واحد آموزشی پرداخت می شود.

طبیعی است که محاسبه اضافه کار برای تمامی دوره های تحصیلی - حتی با لحاظ تناسب دوره - باعث افزایش انگیزه برای مدیران و معاونان دوره ابتدایی خواهد بود.

۶- تفاوت در عنوان دبیر و آموزگار

یکی از مسائلی که می‌تواند در روحیه معلمان دوره ابتدایی تأثیر منفی داشته باشد اطلاق کلمه آموزگار به معلمان این دوره و کلمه دبیر به معلمان مقاطع بالاتر است. درحالی که این تفاوت توجیه منطقی ندارد و فقط باعث نوعی حساسیت در معلمان دوره ابتدایی خواهد شد.

راه حل این مسئله بدین ترتیب خواهد شد که به تمامی کادر تدریس دوره‌های سه‌گانه آموزش و پرورش کلمه «معلم» اطلاق شود.

باتوجه به این که ما روز معلم هم داریم و در این روز از کلیه معلمان دوره‌های سه‌گانه تجلیل می‌شود این اسم‌گذاری به نظر منطقی خواهد بود.

فصل دوم - مقایسه بین حداقل حقوق و دستمزد کارگران و معلمان ابتدایی

در این قسمت سعی خواهد شد ضمن ارائه آماری از تفاوت میزان دستمزد معلمان ابتدایی و کارگران ساده که قاعدتاً باید پایین‌ترین سطح درآمد را دارا باشند در ایران و کشورهای جهان، مشکلات معلمان دوره ابتدایی - این قشر زحمتکش اجتماع را - به صورت شفاف‌تری تصویر نماییم.

کشورهایی که حداقل دستمزد آموزگاران دوره ابتدایی بالاتر از حداقل دستمزد کارگران می‌باشد:

آرژانتین	۶۰ درصد
نیجریه	۴۴ درصد
دانمارک	۳۰/۱ درصد
سوئیس	۲۷ درصد
آلمان	۱۴/۳ درصد
مالی	۱۲/۷ درصد
بلژیک	۶ درصد
فرانسه	۴/۸ درصد

در ۶ کشور نیز درآمد معلمان دوره ابتدایی و کارگران یکسان بوده است. با مطالعه جدول فوق مشخص می‌شود که در بسیاری از کشورها میزان حداقل دریافتی معلمان دوره ابتدایی از میزان حداقل دریافتی کارگران بیشتر می‌باشد. مثلاً اگر در آرژانتین یک کارگر تولیدی در سال ۱۰ هزار دلار دستمزد داشته باشد، معلم ابتدایی در این کشور ۱۶ هزار دلار در سال حقوق و مزایا می‌گیرد. همچنین اگر در نیجریه یک معلم در سال ۱۴۴۰۰ دلار دستمزد بگیرد کارگر بخش تولیدی ۴۴ درصد کمتر یعنی ۱۰ هزار دلار دریافتی خواهد داشت.

در جدول زیر میزان حقوق و مزایای معلم دوره ابتدایی در بدو استخدام به تفکیک مدرک تحصیلی آمده است:

مدرک تحصیلی و گروه شغلی	حقوق مبنا	فوق العاده شغل	حق تأهل	جمع تقریبی
دیپلم گروه ۶	متاهل ۹۵,۲۰۰ ریال	۷۶,۱۶۰ ریال ۸۰ درصد حقوق مبنا	۴۲,۰۰۰ ریال	۱۹۳,۵۰۰ ریال
	مجرد ۹۵,۲۰۰	۷۶,۱۶۰ ریال ۸۵ درصد حقوق مبنا	-	۱۵۵,۰۰۰ ریال
فوق دیپلم گروه ۷	متاهل ۱۰۳,۶۰۰ ریال	۸۸,۰۶۰ ریال ۸۵ درصد حقوق مبنا	۴۲,۰۰۰ ریال	۲۱۲,۰۰۰ ریال
	مجرد ۱۰۳,۶۰۰ ریال	۸۸,۰۶۰ ریال ۸۵ درصد حقوق مبنا	-	۱۷۴,۰۰۰ ریال
لیسانس گروه ۸	متاهل ۱۱۳,۴۰۰ ریال	۱۳۰,۴۱۰ ریال ۱۱۵ درصد حقوق مبنا	۴۲,۰۰۰ ریال	۲۶۰,۰۰۰ ریال
	مجرد ۱۱۳,۴۰۰ ریال	۱۳۰,۴۱۰ ریال ۱۱۵ درصد حقوق مبنا	-	۲۲۱,۳۰۰ ریال
فوق لیسانس گروه ۹	متاهل ۱۲۳,۲۰۰ ریال	۱۵۳,۷۵۰ ریال ۱۲۵ درصد حقوق مبنا	۴۲,۰۰۰ ریال	۲۹۰,۰۰۰ ریال
	مجرد ۱۲۳,۲۰۰ ریال	۱۵۳,۷۵۰ ریال ۱۲۵ درصد حقوق مبنا	-	۲۵۱,۸۰۰ ریال

اگر خواسته باشیم مقایسه‌ای بین حداقل حقوق و مزایای دریافتی معلمان دوره ابتدایی و حداقل دستمزد کارگران بنماییم متوجه خواهیم شد که بر مبنای دستورالعمل پرداخت دستمزد وزارت کار از اول سال ۱۳۷۵ حداقل حقوق و مزایای دریافتی کارگران ساده (صرف نظر از مدرک تحصیلی) در مقایسه با حداقل دستمزد دریافتی معلمان دوره ابتدایی بین ۳۰ تا ۴۰ درصد تفاوت وجود دارد. مثلاً:

۱- حداقل دستمزد کارگر ساده مجرد در بدو استخدام ۲۱۵۲۰۰ ریال است که $\frac{38}{8}$ درصد بیشتر از حقوق معلم با مدرک تحصیلی دیپلم در بدو استخدام (۱۵۵۰۰۰ ریال) می‌باشد.

۲- حداقل دستمزد کارگر ساده متأهل در بدو استخدام ۲۷۰۳۰۰ ریال است که $\frac{39}{7}$ درصد بیشتر از حقوق معلم در بدو استخدام با مدرک تحصیلی دیپلم (۱۹۳۵۰۰ ریال) می‌باشد.

۳- حداقل دستمزد کارگر ساده مجرد با ۵ سال سابقه کار در مقایسه با معلم فوق دیپلم دوره ابتدایی $\frac{32}{2}$ درصد تفاوت دارد. یعنی در حالی که حداقل دستمزد کارگر ساده مجرد با ۵ سال سابقه کار ۲۳۰۴۰۰ ریال تعیین شده است آموزگار فوق دیپلم ابتدایی در بدو استخدام از حقوق و مزایایی بالغ بر ۱۷۴۰۰۰ ریال بهره می‌گیرد.

۴- حداقل حقوق و دستمزد دریافتی کارگر ساده متأهل با ۵ سال سابقه کار ۲۷۸۲۰۰ ریال است که معادل

۳۱/۳ درصد بیشتر از حداقل دستمزد دریافتی معلم آموزش ابتدایی با مدرک تحصیلی فوق دیپلم (۲۱۲۰۰۰ ریال) می باشد.

۵- حداقل دستمزد کارگر ساده مجرد (با ۱۰ سال سابقه کار) ۲۹۸۵۳۰ ریال است که ۳۴/۹ درصد بیشتر از حداقل دستمزد دریافتی معلم آموزش ابتدایی با مدرک تحصیلی لیسانس (۲۲۱۳۰۰ ریال) می باشد.

۶- حداقل دستمزد کارگر ساده متأهل (با ۱۰ سال سابقه کار) ۳۵۲۵۶۰ ریال است که ۳۵/۶ درصد بیشتر از حداقل دستمزد دریافتی معلم آموزش ابتدایی با مدرک تحصیلی لیسانس (۲۶۰۵۰۰ ریال) می باشد.

همچنین حداقل حقوق و مزایای دریافتی کارگر ساده مجرد (با ۱۵ سال سابقه کار) ۳۳۷۹۰۰ ریال است که ۳۴/۲ درصد بیشتر از حداقل حقوق و مزایای معلم دوره ابتدایی با مدرک تحصیلی فوق لیسانس (۲۵۱۸۰۰ ریال) بوده و این مقدار تفاوت در گروه کارگران ساده متأهل با ۱۵ سال سابقه کار و آموزگاران با مدرک فوق لیسانس در بدو استخدام به ۳۷/۵ درصد می رسد. یعنی در جایی که حقوق و مزایای معلمان ابتدایی با مدرک فوق لیسانس (متأهلین) به ۲۹۰,۰۰۰ ریال می رسد حقوق و مزایای دریافتی کارگران ساده متأهل با ۱۵ سال سابقه کار بالغ بر ۴۰۰,۰۰۰ ریال می باشد که ۳۷/۵ درصد تفاوت را نشان می دهد.

ذکر این نکته ضرورت دارد که در این گزارش از جزئیات وضعیت رفاهی و امتیازات ویژه کارگران علی الخصوص سهام بودن در سود کارخانجات، برخورداری از بن های ویژه کارگری، برخورداری از کمک های غیر نقدی کارخانجات و بخش های تولیدی و مانند آن سختی به میان آورده نشده است.

آنچه که مهم است این نکته می باشد که معلمان سازندگان نسل های آینده می باشند. اینان ابزارهای تولید فردا می سازند نه ابزارهای تولید امروز که ممکن است به زودی مستهلک گردد.

باتوجه به آمار و ارقام ارائه شده و این که در برخی از کشورها اهمیت کار معلم ابتدایی در حدی است که میزان حقوق و مزایای دریافتی او بیش از سایر کارکنان بخش های دولتی یا خصوصی می باشد لازم است که این مسئله در همه کشورها تسری یابد. با مطالعات دقیق تر مشخص شده است که در روسیه کمک قابل توجهی (گاهی تا ۳۰ درصد مجموع حقوق و مزایای دریافتی) در اختیار معلمان ابتدایی قرار می گیرد.

در برخی از کشورها (ژاپن - زیمبابوه - سوئد) امتیازات شغلی در نظر گرفته شده برای معلمان دوره ابتدایی در مقایسه با سایر شغل ها گاهی تا ۲۰ درصد مجموع دریافتی های او را شامل می شود. آنچه که مهم است این است که حقوقی که معلمان ابتدایی دریافت می کنند منعکس کننده اهمیت است که جامعه برای حرفه آنان قائل است. باتوجه به این که (صرف نظر از نقش خانواده) هیچ کس مثل معلم ابتدایی در ساختن شخصیت نسل فردا نمی تواند مؤثر باشد پس شایسته و به جاست که برای این سازندگان واقعی کشور تدبیری درخور و شایسته اندیشید. در فصل بعدی پاره ای از اطلاعات مربوط به وضعیت و جایگاه معلمان ابتدایی در کشورهای جهان ذکر خواهد شد.

فصل سوم - بررسی وضعیت معلمان ابتدایی در کشورهای دیگر

در این قسمت نگاهی خواهیم داشت به وضعیت و جایگاه معلمان ابتدایی در کشورهای دیگر دنیا. نکته ای که تذکر آن ضروری می باشد این است که میزان توجه به معلمان ابتدایی در حقیقت بیانگر توجه دولت ها به آینده علمی افراد کشورشان می باشد.

برای سهولت بیشتر در بیان مطالب، موارد به صورت جدول منعکس می شود.

جدول ۱- سیستم گزینش معلمان ابتدایی

نام کشور	تحصیلات معلم ابتدایی	شرایط معلم	ساعات کار	ملاحظات	آموزش ضمن خدمت
آلمان غربی	دوره ۲ یا ۳ ساله در مؤسسه تربیت معلم داشتن تحصیلات دانشگاهی (گذراندن حداقل ۶ تا ۸) دوره ۸ ماهه	۲ سال کار کردن زیر نظر گروه مطالعاتی و قبولی در امتحان دوم و تهیه رساله آموزشی (احراز گواهینامه رسمی)		پس از احراز گواهینامه باید ۵ الی ۶ سال در مدارس رسمی کار کرده و در امتحان نیز موفق شوند.	به دلیل تمرکز آموزش در دانشگاه‌ها و مراکز تربیت دبیر، آموزش حین خدمت فعالیت چندانی ندارد.
چین	فارغ التحصیل دبیرستان عادی	-	۳۴ ساعت در هفته ساعت تدریس: ۱۲ تا ۲۲	۳۶ درصد معلمان، زن هستند. نسبت معلم به دانش آموز ۱ به ۲۵.	در فواصل زمانی مناسب و در تعطیلات انجام می‌گیرد و به منظور: ۱- بالا بردن سطح آموزش و آگاهی معلمان در مورد پیشرفت‌های جدید ۲- تقویت درک فکری معلمان با تجربه که در پیشرفت تئوری آموزشی، نقش به‌سزایی داشته باشند.
کانادا	دپلم + ۴ ماه آموزش	داشتن گواهینامه موقت (۴ سال تدریس) داشتن گواهینامه شغلی (۱۰ سال تدریس) داشتن گواهینامه دائمی (لیسانس) داشتن گواهینامه دوگانه (تدریس در دبیرستان)	-	-	۱- سه دانشگاه ایالتی برای دوره‌های بعد از ظهر شنبه‌ها و جلسات تابستانی مهیا شده‌اند. ۲- انجمن محلی، تخصصی معلمان و فدراسیون جهانی سازمان‌های حرفه‌ای تدریس پیشرفته‌ترین الگوهای تدریس را آموزش می‌دهند.
ژاپن	لیسانس، فوق لیسانس (۵۸/۴) تحصیلات مدارس عالی (۳۲/۴) متوسط کامل (۷/۸)	داشتن گواهینامه صلاحیت (به مثولیت شورای آموزش و پرورش ایالت)	۴۴ ساعت در هفته ساعت تدریس: ۱۹ تا ۲۶ ساعت	در مدارس خصوصی، انتصاب معلم توسط شورای خاص مدرسه است.	نظام تربیتی ژاپن، نظامی باز است یعنی فارغ التحصیلان در انتخاب رشته معلمی آزاد هستند و تعهد ندارند. در ابتدای لیسانس و یا اخذ ۲ واحد در دانشگاه یا مدرسه عالی (۲ سال)
استرالیا	دوره سه ساله دیپلمه معلمی (تمام وقت) دوره لیسانس تعلیم و تربیت (تمام وقت) دوره یک ساله فوق دیپلمه (تمام وقت) دوره دکترادر تعلیم و تربیت	داشتن صلاحیت علمی شرایط ورود به دوره دیپلمه معلمی و لیسانس (گواهینامه پایان تحصیلات ۱۲ ساله و پذیرش در آزمون زبان و ریاضی)	۳۵ ساعت در هفته ساعت تدریس: ۱۸ تا ۲۵	در برخی موارد با دوره ۲ ساله نیز گواهینامه معلمی داده می‌شود.	آموزش ضمن خدمت به صورت مادام‌العمر ادامه دارد. به تناسب سلیقه و سابقه شغلی، معلمان می‌توانند دوره‌های شبانه دانشگاهی و یا دوره‌های آموزش حین خدمت را بگذرانند. معلمان به صورت کارشناس در مراکز ستادی وزارت آموزش و پرورش می‌توانند شاغل شوند.

ادامه جدول سیستم گزینش معلمان ابتدایی

پاکستان	فارغ التحصیل کلاس دهم + ۲ سال آموزش	داشتن گواهینامه معلمی	نسبت معلم به محصل ۱ به ۳۱	منوط به بهره گیری از استادان خارجی است. اعزام مربیان به خارج از کشور برای تحصیل که حداقل مدرک مربیان بازگشته، فوق لیسانس بوده است.
ترکیه	گذراندن دوره ۲ یا ۳ ساله دانشسرای تربیت معلم	داشتن صلاحیت معلمی (گذراندن دوره)	—	—
بلژیک	گذراندن دوره ۲ ساله در کالج - تربیت معلم	داشتن گواهینامه از کالج	—	- سیستم آزادانه تعلیم و تربیت و تحصیل در این کشور حاکم است. - مدارس خصوصی با شرایطی در این کشور دایر هستند.
اسکاتلند	لیسانس دبیری (جز هنر و موسیقی به شرط مهارت)	—	سایر لیسانسیه‌ها با یک سال آموزش	—
فرانسه	لیسانس (به همراه رساله و مصاحبه)	قبولی در امتحان منطق ریاضی و مقاله آموزشی (در پذیرش دانشگاه)	—	معلمان هر ۱۰ سال برای یک دوره ۳ ماهه به دانشسرا برمی گردند. در خلال ۱۰ سال برنامه‌های آموزشی از طریق تلویزیون، راهنمایان تعلیماتی و اهدا نشریات علمی داده می شود.
ایتالیا	—	به صلاحیت رسیدن معلم توسط شوراهای محلی	—	شوراهای محلی شامل استاد، پزشک، دبیر و چند فرد محلی می باشند.
روسیه	سیکل + ۳ سال دوره آموزگاری ده سال درس + ۲ سال	—	—	هر سال یک یا دو ماه دوره تجدید معلومات معلمان توسط مؤسسه مرکزی (نماینده آموزش و پرورش) برگزار می شود. این مؤسسات بیش از ۷۵ عدد در روسیه می باشند.
انگلستان	۳ سال تحصیل در کالج تربیت معلم (معادل لیسانس)	داشتن گواهینامه کالج	سایر لیسانسیه‌ها با یک سال آموزش (۳/۴ معلمان را خانم‌ها تشکیل می دهند)	—

ادامه جدول سیستم گزینش معلمان ابتدایی

<p>دوره تحصیلات رسمی برای معلمان دایر است که ۲ برابر تحصیل افراد عادی است. وجود مؤسسه ملی برنامه ریزی درسی و تحقیقات تربیتی برای تدریس معلمان دایر است.</p>	<p>برنامه مثبت آموزشی: ۱- استفاده از ماهواره ملی آموزشی در مدارس (هر روز دو برنامه بیست دقیقه‌ای) ۲- برنامه یک‌روز در هفته تلویزیون برای ارتقای سطح علمی معلمان</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>دپلم + دوره یک ساله کالج</p>	<p>هندوستان</p>
<p>به دو صورت انجام می‌گیرد: ۱- به صورت کلاسیک و حضوری انجام می‌گیرد. ۲- طرح اخیر (لوگوس ۲) که آموزش از راه دور است و تنها آزمون گرفته می‌شود و مزایای آن عبارت‌اند از: ۱- کم هزینه بودن ۲- عدم ترک محل خدمت ۳- همزمانی آموزش و اجرای عملی آن ۴- کسب تجربه در کنار آموزش</p>	<p>در کشور کینا، زیمبابوه، نپال نیز این برنامه‌ها به اجرا درآمده است.</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>برزیل</p>
<p>آموزش خدمت اجباری است. افزایش دستمزد بستگی به تکمیل دوره‌های پیشرفته دارد. معلمان دانشگاه ندیده، در کالج‌های تربیت معلم به مدت ۳ سال دوره می‌بینند.</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>لیسانس + یک سال آموزش</p>	<p>امریکا</p>

تحقیقات در مورد تحصیلات معلمان ابتدایی در کشورهای جهان بیانگر این مطلب است که در بسیاری از کشورهای پیشرفته معلمان ابتدایی حتماً باید از تحصیلات دانشگاهی برخوردار باشند و در بعضی کشورها از جمله ژاپن و استرالیا، آموزگاران فوق لیسانس و دکتران نیز در بخش آموزش ابتدایی، حضور دارند.

در کشورهایی مانند امریکا و فرانسه، علاوه بر تحصیلات دانشگاهی، یک سال آموزش ویژه و یار سائۀ مخصوص آموزشی توسط معلمان باید انجام شود.

نکته قابل توجه دیگر در این زمینه این است که در کشورهای توسعه یافته شرایط استخدام دانشجو برای تحصیل در رشته معلمی مشکل تر است، مثلاً در کشور استرالیا و فرانسه، شرط پذیرش دانشجو در دوره لیسانس دبیری، احراز موفقیت در درس منطق ریاضی و زبان است. به عکس در کشورهای پرجمعیت و در حال توسعه شرایط خاصی برای استخدام معلمان دیده نمی شود مثلاً در هندوستان و چین و روسیه دیپلمه های عادی حداکثر با یک سال آموزش می توانند تدریس کنند. نتیجه اهمیت دادن به این بخش آموزشی و یا عدم اهمیت آن، به خوبی در پیشرفت و رشد و یا عقب ماندگی کشورها مشهود است.

آموزش ضمن خدمت

به منظور بهره وری بهینه از این بخش آموزشی، در تمامی کشورها به جز تعداد معدودی (اسکاتلند، استرالیا، انگلستان، ترکیه، بلژیک) آموزش ضمن خدمت به طور گسترده ای اجرامی شود. در برخی کشورها از جمله امریکا و اسکاتلند، آموزش ضمن خدمت به صورت مستمر و اجباری است و به منظور بالا بردن سطح آگاهی معلمان از پیشرفته ترین روش های آموزشی، از وسایل ارتباط جمعی، کلاس های حضوری و غیر حضوری، مراکز دانشگاهی شبانه در فواصل زمانی تعطیلات استفاده می شود.

فصل چهارم - جمع بندی و پیشنهادها

با بررسی در مسائل و مشکلات معلمان دوره ابتدایی مشخص می شود که اکثر معلمان این دوره از تفاوت های موجود بین این دوره و دوره های دیگر تحصیلی رنج می برند. تفاوت هایی نظیر کار بیشتر، میزان حضور زیادتر، کار سخت تر و در نهایت درآمد و حق التدریس کمتر، که باعث شده است معلمان این دوره تا حدود زیادی بی انگیزه شوند. با مطالعه ای که در وضعیت سایر کشورهای جهان انجام شده (فصل ۳ گزارش) مشخص می شود که کشورهای دیگر جایگاه ویژه ای برای معلمان این دوره قائل اند و حتی در پاره ای از موارد حقوق و مزایای معلمان این دوره از معلمان دوره های دیگر بیشتر است.

برای رفع این مشکل و ایجاد انگیزه برای معلمان این دوره موارد زیر توصیه می شود:

۱- توجه جدی به وضعیت حقوقی معلمان و ترمیم حقوق آنان که معمولاً دیپلم هستند از طریق در نظر گرفتن فوق العاده ای تحت عنوان فوق العاده معیشتی به میزان مابه التفاوت حقوق هر معلم تا سقف حداقل حقوق یک کارگر تحت پوشش قانون کار؛

۲- چون معلمان دوره ابتدایی ناچارند شش روز در هفته در مدرسه حضور داشته باشند و این میزان از

حضور موظف معلمان دوره‌های دیگر ۲ روز بیشتر است پیشنهاد می‌شود مابه‌التفاوت آن را که در ماه حدود ۱۶ ساعت (هفته‌ای ۴ ساعت) است به صورت اضافه کار به این معلمان پرداخت شود.

۳- اشتغال نیروهای دارای تحصیلات عالی مرتبط با آموزش ابتدایی در این دوره.

توضیح این‌که فعلاً به علت این‌که حقوق و مزایای دوره‌های دیگر تحصیلی بالاتر است حتی کسانی که در رابطه با آموزش ابتدایی دارای مدارک کارشناسی و کارشناسی ارشد هستند نیز تمایلی به کار در این دوره ندارند. فلذا باید با افزایش حقوق و همسطح نمودن دستمزدها افراد متخصص این دوره با دوره‌های دیگر زمینه اشتغال به کار این نیروها را در دوره ابتدایی فراهم نمود و از این رهگذر باعث شکوفایی و پربارتر شدن وضعیت علمی معلمان این دوره شد.